

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. відділу докторантури та аспірантури

Відділ
докторантури
і аспірантури

О. М. Волков

«26»

08

2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЕТИКА НАУКОВЦЯ»**

Ступінь вищої освіти	доктор філософії
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Кафедра	Філософії

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність та етика науковця» розроблена відповідно до освітньої програми підготовки доктор філософії «Менеджмент морської галузі»

Розробник: Доннікова Ірина Анатоліївна, д.філос.н., професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії Національного університету «Одеська морська академія»

Протокол від «25» серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри Доннікова І.А.

Секретар кафедри Шевчук О.М.

Гарант ОНП Сенько О.В.

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність та етика науковця» є формування етичного світогляду сучасного науковця на основі розуміння основних понять етики та етики науки; розкриття зв'язку етичної поведінки вченого з моральністю як загальнолюдською цінністю; засвоєння здобувачами наукового ступеня доктора філософії принципів академічної доброчесності у викладанні та навчанні, набуття ними навичок науково-дослідницької діяльності з врахуванням аксіологічних аспектів науково-технічного розвитку.

Мова навчання – українська
Статус дисципліни - обов'язкова

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності:

- ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
- СК07. Соціальна відповідальність за результати стратегічних рішень в менеджменті морської галузі.

Програмні результати навчання:

- РН01. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
- РН04. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.
- РН9. Діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності в процесі проведення наукових досліджень, оприлюднення результатів та їх впровадження.

Кількість кредитів ЄКТС - 2
Форма підсумкового контролю – екзамен

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність та етика науковця» передбачає здобуття аспірантом наступних результатів навчання за навчальною дисципліною:

Знання:

- основних категорії етики та етики науки;
- аргументів прихильників та критиків основних концепцій етики науки;
- коло етичних проблем, що виникають в науковій діяльності.

Уміння:

здійснювати наукові дослідження з врахуванням аксіологічних аспектів науки;
дотримуватись принципів академічної доброчесності;
застосовувати основні поняття етики науки в дослідницькій та професійній діяльності.

Розуміння:

моральних колізій сучасної науки, включаючи проблеми окремих наук;
значення відповідальності дослідника в сучасному технологічному світі.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи
Тема 1. Етика як галузь філософського знання.	2	2	X	X	2	2	X	X
Тема 2. Наука як цінність і цінності науки. Етика науки.	4	2	2	X	4	2	2	X
Тема 3. Поняття етосу науки.	4	2	2	X	4	2	2	X
Тема 4 Моральні колізії науково-технічного розвитку.	2	2	X	X	2	2	X	X
Тема 5. Дослідницькі та моральні пріоритети науковця.	4	2	2	X	4	2	2	X
Тема 6. Етичний кодекс сучасного вченого.	4	2	2	X	4	2	2	X
Всього аудиторних годин	20	12	8	X	20	12	8	X
Самостійна робота (години)	40				40			
з них на виконання індивідуального завдання **	X				X			
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	60				60			

4. Теми практичних (семінарських) занять

1. Наука як цінність і цінності науки.
2. Етика і наука. Поняття етосу науки.
3. Дослідницькі та моральні пріоритети науковця.
4. Етичний кодекс сучасного вченого.

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійне опрацювання окремих розділів навчальної дисципліни:

1. Професійна етика: історія виникнення.
2. Професійні етичні кодекси.
3. Етика і сучасні технології.
4. Моральні аспекти штучного інтелекту.
5. Етика наукових досліджень.
6. Пагвоський рух вчених.
7. Етична компетентність сучасного інженера.
8. Правове регулювання біобезпеки.
9. Ціннісно-мотиваційна сфера особистості дослідника.
10. Плагіат як прояв особистісно-професійної деформації.

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені.

7. Методи контролю

Аналіз і оцінювання усних відповідей, перевірка письмових завдань, в тому числі з самостійної роботи (есе, тез), графічні перевірки (сміслових мап і схем), індивідуальні співбесіди, самоаналіз і самооцінювання.

Форма семестрового контролю: екзамен

8. Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ з/п	Результати навчання за навчальною дисципліною	Методи демонстрації	інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною (за потребою)
1.	Знання: основних категорій етики та етики науки; аргументів прихильників та критиків основних концепцій етики науки; коло етичних проблем, що виникають в науковій діяльності.	SMART- моделі «МАПА», які використовуються для аналізу результатів роботи аспірантів з аудіо та відеоматеріалами, в	Платформи Zoom, Telegram (для онлайн навчання)

		самостійній роботі з першоджерелами, для самоаналізу та самооцінювання виконаних завдань	
2.	Уміння: здійснювати наукові дослідження з врахуванням аксіологічних аспектів науки; дотримуватись принципів академічної доброчесності; застосовувати основні поняття етики науки в дослідницькій та професійній діяльності	SMART- моделі «МАПА», які дають демонструють знання і вміння аспірантів при виконанні письмових завдань, написані есе або тезисів з проблем курсу.	Платформи Zoom, Telegram (для онлайн навчання)
3.	Розуміння: моральних колізій сучасної науки, включаючи проблеми окремих наук; значення відповідальності дослідника в сучасному технологічному світі. особистості дослідника в сучасному технологічному світі.	SMART- моделі «МАПА», які використовуються для аналізу результатів роботи аспірантів з аудіо та відеоматеріалами, в самостійній роботі з першоджерелами, для самоаналізу та самооцінювання виконаних завдань	Платформи Zoom, Telegram (для онлайн навчання)

9. Схема оцінювання (довідник з розподілу оцінок)

Оцінка за шкалою ЗВО	Оцінка за національною шкалою	Критерії
Відмінно	A	Продемонстровано відмінний освітній результат: курс опановано в повному обсязі, вільне володіння навчальним матеріалом, логічні і повні відповіді на всі питання; здатність творчо і самостійно мислити; аргументовано вести дискусію; вміння органічно пов'язувати теоретичні та практичні аспекти курсу.
Дуже добре	B	Продемонстровано дуже високий освітній результат: курс опановано в повному обсязі, виступи на заняттях демонструють елементи творчого опрацювання наукових джерел. Добре володіння філософським і науковим понятійним апаратом, але бракує навичок аргументованої дискусії.
Добре	C	Продемонстровано високий освітній результат, більшу частину курсу опановано, але невисока активність на заняттях, бракує творчих навичок в роботі з науковою літературою, здатності чітко формулювати і обґрунтовувати власну думку.
Задовільно	D	Продемонстровано невисокий освітній результат: значну

Оцінка за шкалою ЗВО	Оцінка за національною шкалою	Критерії
		частину курсу не опановано, знання не мають системного характеру; низька активність на заняттях; дуже поверхове розуміння змісту основних понять курсу; нездатність чітко формулювати і обґрунтовувати власну думку.
Достатньо	E	Продемонстровано низький освітній результат: аспірант не орієнтується в проблемах курсу; не виконав більшості навчальних завдань; не володіє основними філософськими і науковими поняттями, навичками формулювати і обґрунтовувати власну думку.
Незадовільно	FX	Освітнього результату не досягнуто: курс не опанований ані в теоретичному, ані в практичному аспектах і потребує повторного вивчення.

10. Рекомендована література

Основна

1. Аболіна Т.Г. Прикладна етика: [навч. посіб.] / Т.Г. Аболіна, В.Г. Нападиста, О.Д. Рихліцька та ін. ; за наук. ред. Панченко В.І. К. : Центр учбової літератури, 2012. С. 210– 211.
2. Єрмоленко А. Професійні етичні кодекси: між партикулярним етосом та універсальною мораллю. С. 123–126. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13719/Yermolenko_Profesiini_etychni_kodeksy_mizh_partykuliarnym_etosom.pdf?sequence=1&isAllowed=y .
3. Етичний кодекс ученого України [Текст] Затверджено зборами Національної академії наук 15 квітня 2009 р. Бюлетень ВАК. 2009. № 6. С. 15–18
4. Малахов В.А. Етика : [курс лекцій] / В.А. Малахов. Острог : Вид-во НУ «Острозька академія», 2014. – 214 с.
5. Ратніков, В. С. Етика та раціональність у науковому дослідженні : Навчальний посібник / В. С. Ратніков, А. І. Теклюк. – Вінниця : ВНТУ, 2022. 143 с.
6. Сердюк Н. Г. Прикладна етика: інституалізація моралі. Київ : Четверта хвиля, 2014. С. 66.
7. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 416 с.

Допоміжна

8. Бауман З. Моральна сліпота. Втрата чутливості у плинній сучасності [Текст] /З. Бауман, Л. Донскіс; [пер. з англ. О. Буценка]. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. 280 с.
9. Баумейстер А. Буття і благо. Вінниця: Т.П. Барановська, 2014. 418 с.
10. Докінз Р. Наука для душі. Нотатки раціоналіста. - <https://kunsht.com.ua/cinnosti-nauki-vid-richarda-dokinza/>
11. Запорожан В. Н., Донникова И. А., Ханжи В. Б. Между добром и злом: нравственное самоопределение человека: монографія. Одесса: ОНМедУ. 2020. 264 с.
12. Запорожан В. М., Доннікова І. А., Ханжі В. Б. Етика розуму в добу технологічних викликів. *Біоетика: від теорії до практики [колективна монографія]*. Київ: ВД «Авіцена», 2021. С. 17-28.
13. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації : пер. з нім. / Г. Йонас. — К. : Лібра, 2001. — 400 с.
14. Кривцова Н.В. Плагиат и самоплагиат как проявления личностно-профессиональной деформации // Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики:

- Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції НУ «ОМА». – Одеса: НУ «ОМА», 2019. – С. 303-306.
15. Макінтайр Е. Після чесноти: Дослідження з теорії моралі / Е. Макінтайр ; пер. з англ. — К. : Дух і літера, 2002. — 436 с.
 16. Навчальний посібник з курсу «Професійна етика вищої освіти» для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи» / А.П. Алексеєнко, К.І. Карпенко, Л.О. Гончаренко, В.В. Дейнека. – Харків: ХНМУ, 2015. 77 с.
 17. [Рамковий кодекс академічної доброчесності Національного університету «Одеська морська академія».](#)
 18. Сидоренко Л.І. Етика науки. - <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/etik-sidorenko.html>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

19. Етична експертиза наукових досліджень - <https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Pustovit-SW.pdf>
20. Ethics of Science and Technology and Bioethics. - <https://en.unesco.org/themes/ethics-science-and-technology>.
21. Штучний інтелект чи штучний хайп: як головна інновація світу виглядає з України. - <https://platfor.ma/topic/shtuchnij-intelekt-chi-shtuchnij-hajp-yak-golovna-innovatsiya-svitu-viglyadaye-z-ukrayini/>
22. Сидорчук Ю.М. Філософсько-правові аспекти використання штучного інтелекту. Право і суспільство. № 3, частина 2/2017. – С. 16-19. - http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/3_2017/part_2/6.pdf
23. Етичний кодекс ІІІ: компанія Bosch встановлює принципи роботи зі штучним інтелектом - <https://www.bosch.ua/news-and-stories/ai-code-of-ethics/>

Адреси електронних бібліотек:

1. <http://lib.onu.edu.ua/> – бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова
2. <http://w.w.w.ognb.odessa.ua/> – Одеська національна наукова бібліотека
3. <http://w.w.w.nbu.gov.ua/> – бібліотека імені В. Вернадського
4. <http://lib-gw.univ.kiev.ua/> – бібліотека імені Максимовича, КНУ
5. <http://w.w.w.filosof.com/ua/> – Інститут філософії ім. Г. Сковороди
6. <http://w.w.w.biblioteka.org.ua> – Українська електронна бібліотека

11. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни

Дата змін	Сутність змін за розділом